

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มหลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า จำนวน 15 คน ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า จังหวัดลำพูน โดยมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบหน่วยการเรียนรู้จำนวน 9 แผน รวมเวลาที่ใช้ในการสอน 20 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครอง หลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า จังหวัดลำพูน พบว่า หน่วยการเรียนรู้

เรื่องต้นข้าวปลายนา มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 88.53/82.44 (E_1/E_2) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. การศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มหลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับดีมาก

3. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบว่า และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คิดเป็น ร้อยละ 82.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

4. การศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยท่า จังหวัดลำพูน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนหลังทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและผู้ปกครองมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่น่าอภิปรายผลดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา จากผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 88.53/82.44 (E_1/E_2) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้ได้มีการวางแผนในการสร้างอย่างเป็นระบบซึ่งเริ่มต้นจากการศึกษาขั้นตอนในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับข้าว เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวปฏิบัติในการทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาสาระ และการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองใช้และการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้หน่วยการเรียนรู้มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้สอนจริง

กับกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนการหาประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระบวนการศึกษาธิการ (2552, 37-38) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้
2. มาตรฐานการเรียนรู้หรือตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้
3. สารสำคัญหรือความคิดรวบยอดสาระสำคัญ
4. มาตรฐานการเรียนรู้หรือตัวชี้วัด
5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์คุณลักษณะอันพึงประสงค์
7. ชิ้นงานหรือภาระงานชิ้นงานหรือภาระงาน
8. การวัดและประเมินผล
9. กิจกรรมการเรียนรู้
10. เวลาเรียนหรือจำนวนชั่วโมง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นันท ชาติทอง (2552 : 102) ที่กล่าวว่า ในการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ เป็นกระบวนการในการเชื่อมโยง ประสาน ผสม ประกอบเนื้อหาสาระที่มีความ ใกล้เคียงกันคล้ายกันเข้ามาไว้ในหัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกันอย่างลงตัว โดยต้องพิจารณาทั้งมาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงนั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ (Hot-issue) แล้วประกอบกันขึ้นเป็นหัวเรื่อง ซึ่งอาจมีทั้งหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรอง และหัวเรื่องย่อย ซึ่งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการปฏิบัติได้ โดยผสมผสานทั้ง ด้านความรู้ (K) กระบวนการ (P) และลักษณะ (A) จากหน่วยการเรียนรู้จะนำไปสู่การจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนต่อไป และยังสอดคล้องกับแนวคิดของพิสิษฐ์ ทองงาม (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การทดสอบประสิทธิภาพ (Developmental Testing) เป็นกระบวนการทดสอบคุณภาพของสื่อประสม ดัชนีแบบ (Prototype) ทั้งที่เป็นสื่อเดี่ยวที่ใช้อย่างเอกเทศและสื่อประสมที่ใช้ร่วมกันในรูปของชุดการสอน ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพเชิงเทคนิค และคุณภาพในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้เพิ่มขึ้น ตามขั้นตอนและเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภาวดี สลี (2555) สรุปได้ว่าการพัฒนา หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีผลทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นทุกคน และผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ และผลงานวิจัยของอนุสรรา เกลิมศรี (2555) พบว่า 1) ประสิทธิภาพ ของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่ม สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นไปตามมาตรฐาน 82.08/80.14 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.14

2. การศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มหลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่าอำเภอ จังหวัดลำพูน พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้ นักเรียนสามารถทำการวางแผนการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนการใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม ส่งผลให้นักเรียนสามารถทำงานได้อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ทำให้ผลงานหรือชิ้นงานที่ออกมาความประณีต สวยงาม และสามารถแนะนำ และเผยแพร่กับกลุ่มอื่นได้ แต่นักเรียนยังขาดความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้นในการทำงาน ทำให้บางครั้งการแก้ปัญหาภายในกลุ่มจึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันบ้าง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ครูจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้แบบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้พัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถด้านพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ตลอดเวลา และเน้นการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) และการปฏิบัติจริง โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกขั้นตอน ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนมีหน้าที่ในการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและแก้ปัญหา ช่วยเหลือ ดูแล ชี้แนะแนวทาง เน้นการเรียนรู้จากกระบวนการไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเกิดการฝึกทักษะการบริหารจัดการ ทักษะการแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ การเป็นผู้นำและผู้ตาม ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานอื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาไปสู่การเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอน ผู้ปกครอง และสังคมปรารถนาอย่างยิ่ง และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้สอนได้คำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4 องค์ประกอบ คือ ประสบการณ์ (experience) ความคิดรวบยอด (concept) การสะท้อน/อภิปราย (reflection/discussion) การทดลอง/ประยุกต์แนวคิด (experimentation/application) ผ่านการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2549 : 36-38) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการสร้างความรู้โดยนักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้เองเป็น การเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง กระบวนการ

เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นประสบการณ์ (Experience) ขั้นความคิดรวบยอด (Concept) ขั้นการสะท้อนและอภิปราย (Reflection and Discussion) ขั้นการทดลอง/การประยุกต์แนวคิด (Experimentation/Application) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของยุพิน อินทะยะ (2551 : 103-105) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบสำคัญร่วม 4 ประการ คือ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การสะท้อนความคิด การอภิปรายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดความคิดรวบยอด และการทดลองหรือประยุกต์แนวคิดไปปรับใช้ในสถานการณ์

นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มของทิสนา แจมมณี และคณะ (2547 : 21) ได้กล่าวว่า กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม หมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในแง่ของการมีส่วนร่วมในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และการตัดสินใจร่วมกัน รวมทั้งมีประโยชน์ร่วมกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกิจ ตั้งใจ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้และเข้าใจเนื้อหาความรู้เพิ่มขึ้นมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งเป็นผลมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอนวางแผนศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยมีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย หลังเรียนมากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภาพร กล้าเมืองกลาง (2556) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มีทักษะการจัดการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม พบว่า 1) ความสามารถด้านทักษะการจัดการ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่าอำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 82.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ผ่านกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพครบทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้พัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถด้านพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ตลอดเวลา และเน้นการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) และการปฏิบัติจริง โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนมีหน้าที่ในการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและแก้ปัญหา ช่วยเหลือ ดูแล ชี้แนะแนวทาง เน้นการเรียนรู้จากกระบวนการไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเกิดการฝึกทักษะการบริหารจัดการ ทักษะการแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ การเป็นผู้นำและผู้ตาม ทักษะการจัดการกับความขัดแย้ง ทักษะการแสดงออก ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานอื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ นักเรียนได้รับการพัฒนา ไปสู่การเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอน ผู้ปกครอง และสังคม ปรารถนาอย่างยิ่ง และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้สอนได้คำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4 องค์ประกอบ คือ ประสบการณ์ (experience) ความคิดรวบยอด (concept) การสะท้อน/อภิปราย (reflection/discussion) การทดลอง/ประยุกต์แนวคิด (experimentation/application) ผ่านการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2549 : 36-38) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการสร้างความรู้โดยนักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้เอง เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นประสบการณ์ (Experience) ขั้นความคิดรวบยอด (Concept) ขั้นการสะท้อนและอภิปราย (Reflection and Discussion) ขั้นการทดลองหรือการประยุกต์แนวคิด Experimentation/Application) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของของยุพิน อินทะยะ (2551 : 103-105) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบสำคัญรวม 4 ประการ คือ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การสะท้อนความคิด การอภิปรายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดความคิดรวบยอด และการทดลองหรือประยุกต์แนวคิดไปปรับใช้ในสถานการณ์

นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ Good (1973 : 7) กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า หมายถึง ผลของการสะสมความรู้และความสามารถในการเรียนไว้ทุกด้าน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของปรีชาญ เดชศรี (2548 : 4) ได้กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เป็นการประเมินเปรียบเทียบกับกลุ่มหรือเกณฑ์ที่กำหนด โดยพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนจะมี 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความคิด ด้านกระบวนการเรียนรู้

และด้านเจตคติ การวัดผลสัมฤทธิ์สามารถทำได้ทั้งผู้สอน ผู้เรียน และทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมมือกัน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ พาหะมาก (2550 : 44) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการใช้สมองเป็นกลไก ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรม 6 ด้าน คือ 1) ความรู้ 2) ความเข้าใจ 3) การนำไปใช้ 4) การวิเคราะห์ 5) การสังเคราะห์ และ 6) การประเมินผล

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกิจ ตั้งใจ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้และเข้าใจเนื้อหาความรู้เพิ่มขึ้นมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งเป็นผลมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอนวางแผนศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยมีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย หลังเรียนมากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และผลงานวิจัยของไพรวลัย ปิ่นทะนา (2547) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์และปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเรียนรายบุคคลผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเรียน รายบุคคลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 54.29 2) คะแนนพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ จำแนกตามระดับความสามารถสูง กลาง และต่ำ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนพัฒนาการเป็นร้อยละ 60.94 52.86 และ 50.49 ตามลำดับ 3) ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนของนักเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยเรียนรายบุคคลนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นอย่างดี ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย ตุงคนากร (2549) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่องอาชีพในชุมชน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดป่าตึงเหมืองจี้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้หน่วยการเรียนรู้เรื่องอาชีพในชุมชน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จำนวน 2 หน่วย รวม 13 แผนการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียน 26 ชั่วโมง เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 79.44 สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้คือร้อยละ 70.00 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้เรื่อง อาชีพในชุมชน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

4. การศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า จังหวัดลำพูน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนหลังทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.22$ $\sigma=0.82$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\mu=4.28$ $\sigma=0.79$) ทั้งนี้ นักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสามารถอธิบายความรู้ใหม่ให้สมาชิกในกลุ่มได้ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการสื่อสาร การทำงานอย่างมีลำดับขั้นตอน ทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ด้านการวัดและการประเมินผล ($\mu=4.23$) ทั้งนี้ นักเรียนมีความพึงพอใจในส่วนของการประเมินที่มีความครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียน และการแสดงผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพกับนักเรียน ด้านเนื้อหา ($\mu=4.17$) ทั้งนี้ นักเรียนมีความพึงพอใจในส่วนของความเหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียน เวลาเรียน และการเรียงลำดับความง่ายไปสู่ยากของเนื้อหา การใช้ภาษาที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของนักเรียนและด้านครูผู้สอน ($\mu=4.17$) ทั้งนี้ ผู้เรียนมีความพึงพอใจในส่วนของการแบ่งกลุ่มที่มีความเหมาะสม การให้คำแนะนำ การส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจ และการดูแลเอาใจใส่ของครูผู้สอน

ผู้ปกครองมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.23$ $\sigma=0.77$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเนื้อหา ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\mu=4.25$ $\sigma=0.74$) ทั้งนี้ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในส่วนของพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียน การประเมินความครอบคลุมของเนื้อหาที่เรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีคุณภาพ และการสร้างเนื้อหาบทเรียน การกำหนดเวลาเรียน ที่การตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน ($\mu=4.22$) ทั้งนี้ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การดูแลเอาใจใส่แก่นักเรียนของครูผู้สอน และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน รวมไปถึงการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน ($\mu=4.22$) ทั้งนี้ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในส่วนของการสื่อสาร ทักษะในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมและนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จนนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้อาชีพสำคัญที่มีอยู่ในชุมชนอีกหลากหลายอาชีพ

ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักที่เป็นการยอมรับ ความรู้สึกรักชอบ ความรู้สึกรักที่ติดกับการปฏิบัติงาน ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยผู้สอนได้จัดสถานการณ์ และเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานหรือการทำกิจกรรมในการลงมือปลูกข้าวและ

เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกรู้สึกละเลยหรือรู้สึกไม่พอใจในการทำงาน และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานและทำงานอย่างมีความสุขและมีความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิรุฬ พรรณเทวี (2542) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะมีความคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยก็จะมีความพึงพอใจมากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อยและสอดคล้องกับแนวคิดกาญจนา อรุณสุขขุจิ (2546) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของประทีป ฉัตรสุภาวงศ์ (2554) ที่กล่าวว่า การศึกษาการรับรู้ ความพึงพอใจ และความคาดหวัง ของผู้ปกครองและศิษย์เก่าเพื่อการ พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมในอนาคต พบว่า ผู้ปกครองและศิษย์เก่ารับรู้ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมอยู่ในระดับมาก และผลงานวิจัยของสมศักดิ์ คอทอง (2557) ที่กล่าวว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรพบว่าครูมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนหลังทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “การตีมีด” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนหลังทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “การตีมีด” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนหลังทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “การตีมีด” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและผู้นำท้องถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนหลังทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “การตีมีด” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของผู้ส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อการเรียนการสอนหลังทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “การตีมีด” โดยชุมชนมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่องต้นข้าวปลายนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าท่า อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้

1.1 สามารถนำไปใช้โดยปรับเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาแต่ละแห่งได้

1.2 สามารถเปิดเป็นสาระเพิ่มเติมหรือเปิดสอนในกิจกรรมชม โดยเลือกเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลตามระดับของผู้เรียนให้เหมาะสม

1.3 ในการนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ควรจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีการนำนักเรียนไปฝึกปฏิบัติและศึกษาในแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรจัดเตรียมพาหนะเดินทางแก่นักเรียน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำนักเรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นได้โดยสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เชิงบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายทางด้านภาษาและก่อประโยชน์ในการเรียนรู้วัฒนธรรมด้านภาษาต่างๆ ของท้องถิ่นที่แท้จริงได้

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และแหล่งเรียนเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้หรือจัดทำในรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2.3 ควรนำไปเผยแพร่ในสถานศึกษาอื่นๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนต่อไป